

การศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ : กรณีศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์

THE ATTITUDE AND PARTICIPATION IN TOURISM MANAGEMENT IN KALASIN PROVINCE: CAS STUDY OF THE BAN PHON PHON CULTURAL CENTER COMMUNITY, KHAM MUANG DISTRICT, KALASIN PROVINCE

สุกัญญา ดวงอุปมา^{1*} ไอลดา พหลทัฬห²
Sukanya Duanguppama^{1*}, Ailada Paholtap²

¹สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Division of Management, Faculty of Technological Society, University Kalasin.

²คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²Faculty of Technological Society, University Kalasin.

*Corresponding author, E-mail: Sukanya.joo@hotmail.com

บทคัดย่อ

ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทมีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวของมนุษย์ผ่านทางศิลปวัฒนธรรมอันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับองค์ความรู้ ประเพณีอันดีงาม และการมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมผู้ไท คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีและมีส่วนร่วมในการสืบทอดวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ดีสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตของคนในชุมชนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบโควตา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ t-test, F-test (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านโพน อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 25-34 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการจัดการท่องเที่ยวโดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ ด้านการเรียนรู้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน และปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข ชาวบ้านโพน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีทัศนคติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ ด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชาวบ้านโพนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการติดตาม และประเมินผล ด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน ควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการสร้างทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: ทัศนคติ การมีส่วนร่วม

Abstract

The Phuthai Culture Center has the historical and cultural value. There are many stories human presenting through the arts and cultures influenced by knowledge, custom, and value of Phuthai culture. The local people have participated in preserving elegance culture reflecting the way of life of people in community in each generation well. So, the purpose of this research was to study the attitude and participation of the people in community at the Ban Phon Phuthai Cultural Center, Kham Muang District, Kalasin Province. The questionnaire was employed to gather that data from 100 people. They were chosen via the purposive Quota sampling method. Statistics used to analyze the data were t-test, F-test, ANOVA,. The results revealed that almost of the people at Ban Phon are male and have married, have the average age between 25-44 year olds, retrieve the primary school certificate, work as farmer, and have lived in community more than 20 years. The Ban Phon people had the analytic and holistic attitude towards tourism management in the high level including natural resources and culture, community organization, management, and learning. The results also revealed that they had the analytic and holistic attitude on the participation in tourism management in the high level including finding causes of problems, planning, operation and implementation, monitoring and evaluating, and maintenance and improvement. The Ban Phon people who had the different gender, age, education, and career, had the significantly different attitude on the natural resources and culture, community organization, management, and learning at the level of 0.05. The Ban Phon people who had the different gender, age, education, and career, had the significantly different attitude on participation in tourism management on the causes of problems, the monitoring and evaluation, and maintenance and improvement at the level of 0.05. Finally, the Phuthai Cultural Center of Ban Phon should emphasize and pay more intention in developing a good attitude and participation in tourism management to the people in the community.

Keywords: Attitude, Participation

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญต่อกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้วีซ่าร่วมกัน (Common Visa) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2558 มีการฝึกอบรมไกด์นำเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการสร้างมาตรฐานร่วมกันรองรับการเปิดประเทศให้เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community :

AEC) [1] และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน การนำเอาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2555-2558 มาเป็นแผนการตลาดทางด้านท่องเที่ยวในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเพิ่มนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศกลุ่มอาเซียนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงการเลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกหรือของฝากจากแหล่งท่องเที่ยว

ตลอดจนมีการนำเสนอในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Travel Theme) [2] การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ

จังหวัดกาฬสินธุ์ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางศิลปะและวัฒนธรรม ที่สะท้อนความเป็นอยู่ของคนในจังหวัดกาฬสินธุ์ได้เป็นอย่างดียิ่งการบอกเล่าเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบกับมีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นหลากหลายแห่ง ที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมของคนในจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน เป็นกลุ่มชนที่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษของชาวผู้ไทที่มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นและมีการรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของตน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ยังรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นผู้ไทติดตัวไปตลอด โดยเฉพาะการพูด การแต่งกาย การทอผ้าไหมแพรวา มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น บ้านโพนจึงเปรียบเหมือน “เมืองในฝันที่หยุดเวลารักษาอดีต” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าโดยการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเหล่านี้เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวและการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีในการจัดการการท่องเที่ยว เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาปฏิบัติการรักษาศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกับการจัดสรรผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวจากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และการติดตามประเมินผล [3] มีความคิดเห็นที่ตรงกันและร่วมกันรักษา

ร่วมกันบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันทัศนคติและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และเพื่อเป็นการรองรับการเปิดประเทศให้เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ต่อไป จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ : ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว การพึ่งพาซึ่งกันและกันของคนในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวบ้านโพน หมู่ที่ 1-5 จำนวน 3,890 คน [4] กลุ่มตัวอย่าง

(Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชาวบ้านโพน หมู่ที่ 1-5 จำนวน 100 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) [5] ซึ่งจำแนกชาวบ้านโพนแบ่งออกเป็นหมู่ หมู่ละ 20 คน เพื่อใช้ในการศึกษาข้อมูลต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) ได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมทัศนคติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม (The Natural and Cultural Resources) ด้านองค์กรชุมชน (The Community) ด้านการจัดการ (The Management) ด้านการเรียนรู้ (The Learning) ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 25 ข้อ โดยครอบคลุมการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา (The Cause of the Problem) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (The Aspects of Plan) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ (The Implementation and Peration) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (The Monitoring and Evaluation) และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา และปรับปรุงแก้ไข (The Maintenance and Improvement) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับชาวบ้าน จากศูนย์วัฒนธรรมภูไทโคกโก่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และดำเนินการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminate Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation [6] ซึ่งทัศนคติ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.842-0.856 และการมีส่วนร่วมได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.840-0.852 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cranach) ซึ่งทัศนคติได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.843-0.853 และการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง 0.843-0.846 แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการเริ่มทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2556 จนถึงวันที่ 30 เมษายน 2556 เมื่อครบกำหนดรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 100 ฉบับ รวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืน จำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker Kumar และ Day [7] ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้

และดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
ที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2-3 มีการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ และการมีส่วนร่วมโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) [6] ตอนที่ 4-5 เปรียบเทียบทัศนคติและการมีส่วนร่วม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : One - Way ANOVA)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย
1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 2) สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบ t-test และ F-test (ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55) อายุ 35-44 ปี สถานภาพสมรส (ร้อยละ 89)

ระดับการศึกษาประถมศึกษา (ร้อยละ 73) อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 50) และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 34)

2. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น ศูนย์วัฒนธรรมมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม มีการสืบสานวัฒนธรรมในท้องถิ่น ด้านองค์กรชุมชน เช่น คนในชุมชนมีความรักและห่วงแหนวัฒนธรรม มีปราชญ์ภูมิปัญญา ด้านวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีทักษะความรู้ความชำนาญด้านการทอผ้าและหัตถกรรม เช่น ทอผ้าไหมแพรวา เครื่องจักสาน ด้านการจัดการ เช่น ศูนย์วัฒนธรรมมีกลไกด้านการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีข้อกำหนดกฎระเบียบในการบริหารจัดการศูนย์วัฒนธรรม มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนา ศูนย์วัฒนธรรม มีการจัดตั้งกองทุนในการบริหารจัดการ การดูแลรักษาความสะอาดที่ดี ด้านการเรียนรู้ เช่น มีการจัดแสดงที่สร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างตามยุคสมัย ศูนย์วัฒนธรรมมีระบบการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่สามารถสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เข้าชมและสามารถสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยวศูนย์วัฒนธรรม
ชาวภูไทบ้านโนน

ทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	4.04	0.43	มาก
2. ด้านองค์กรชุมชน	3.67	0.40	มาก
3. ด้านการจัดการ	3.54	0.52	มาก
4. ด้านการเรียนรู้	3.58	0.63	มาก
โดยรวม	3.71	0.24	มาก

3. ชาวบ้านโนน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา เช่น มีโอกาสเข้าร่วมปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับศูนย์วัฒนธรรม มีโอกาสร่วมค้นหาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาศูนย์วัฒนธรรม และมีโอกาสในการบันทึกสถิติการเกิดปัญหาเกิดจากสาเหตุใด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เช่น ได้เข้าร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์วัฒนธรรมได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์วัฒนธรรม และได้ศึกษากรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์วัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในดำเนินงานและปฏิบัติงาน เช่น ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดการจัดกิจกรรมต่างๆ การสืบสานวัฒนธรรมผู้ไท ลักษณะการแต่งกาย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อห้าม ในการเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม และได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดแสดงศิลปหัตถกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เช่น ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการทำงานของคณะกรรมการศูนย์วัฒนธรรม ได้มีส่วนร่วม

ในการตรวจสอบการใช้งบประมาณการจัดการศูนย์วัฒนธรรม และได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินงานจัดการศูนย์วัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข เช่น ได้มีโอกาสเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อเห็นการบุกรุกทำลายศูนย์วัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการบริจาคสิ่งของเพื่อสมทบทุนในการดำเนินงานศูนย์วัฒนธรรม

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนชาวผู้ไทบ้านโพน

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	4.17	0.37	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.83	0.47	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ	3.77	0.42	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.02	0.49	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข	3.92	0.50	มาก
โดยรวม	3.94	0.27	มาก

4. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีทัศนคติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มากกว่า เพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กร ชุมชน และด้านการจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น อายุ 15-44 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กร ชุมชน มากกว่าอายุ 55 ปี ขึ้นไป ชาวบ้านโพน ที่มีอายุ 15-34 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านการจัดการ มากกว่าอายุ 25-44 ปี และ 35-44 ปี ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กรชุมชน มากกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ และด้านการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น อาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมมากกว่าอาชีพเกษตรกรรม ชาวบ้านโพนที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติองค์กรชุมชนมากกว่า อาชีพกิจการส่วนตัว ชาวบ้านโพนที่มีอาชีพพนักงาน/เอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านการจัดการมากกว่าอาชีพรับราชการ และกิจการส่วนตัว ชาวบ้านโพนที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านการเรียนรู้มากกว่าอาชีพรับราชการ

5. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหา มากกว่าเพศหญิง และที่มีเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น อายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลมากกว่า อายุ 25-34 ปี ชาวบ้านโพนที่มีอายุ 15-24 ปี

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มากกว่าอายุ 25-34 ปี และที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่น ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข

มากกว่าที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือต่ำกว่า และระดับปริญญาตรี ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่มีอาชีพข้าราชการ และพนักงาน/เอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหามากกว่าอาชีพเกษตรกรกรรม

ภาพที่ 1 ศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไทบ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพที่ 2 การจัดแสดงผ้าไหมแพรวา ภายในศูนย์วัฒนธรรมชาวผู้ไท บ้านโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากทุกคนในชุมชนมีความรักและหวงแหนในมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้เกิดการดูแลรักษาในทรัพยากรธรรมชาติในศูนย์วัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือในการให้ความรู้แนะนำในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากกันสู่กันทำให้ทุกคนเกิดความรักในวัฒนธรรมของตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ ศรีสงคราม [8] พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนการให้บริการ สถานที่ และภาพลักษณ์ขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกร ภัทรชนกุล [9] พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยว มีความรู้สึกปลอดภัยและความรู้สึกคุ้มค่าในการเข้ามาท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yalçın Kuvan [10] พบว่า คนในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมชุมชนและสังคมอยู่ในระดับดี

2. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้าน ด้านการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและปฏิบัติการ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันวางแผนบริหารจัดการ ตลอดจน

การติดตามและประเมินผล ผลบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของแซน ชื่นฉิว [11] พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของคนในชุมชนมีความสำคัญต่อชุมชนและสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของณรงค์ ชูวรักษ์ [12] การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์โดยรวมอยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี จุลพันธ์ [13] พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเกะลำน้ำ บึงจ้อยต่างๆ เช่น อาชีพ และประสบการณ์ในการอบรมกิจกรรมการท่องเที่ยว และการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมแตกต่างกัน เนื่องจากการแสดงถึง

ความเป็นเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เช่น ภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิต การละเล่น งานเทศกาล ประเพณีต่างๆ นับเป็นสื่อที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นมากมายที่ได้รับจากทรัพยากรการท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่เหมาะสม การนำทรัพยากรไปใช้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริญญา ทับทิมทอง [14] พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานที่ตั้ง การเดินทางที่สะดวกสบาย และมีธรรมชาติที่ดีสวยงาม มีกิจกรรมที่ดี มีการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในและภายนอกสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น สถานที่จอดรถ ร้านค้า ห้องน้ำเพียงพอและสะอาด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าจะกลับมายังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งนี้ และการได้มาเยือนสถานที่แห่งนี้ ได้ความรู้ความบันเทิง และยังมีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติตรงตามวัตถุประสงค์ และมีการแนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nicole Frey [15] พบว่า จากการสำรวจทัศนคติของผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว การต้อนรับของคนในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินการบริหารจัดการ ด้านทรัพยากรส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ในการจัดการการท่องเที่ยว

4. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการแตกต่างกัน เนื่องจากคนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหา ค้นหาวิธีการในการแก้ไข และจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

ร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนในการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ดังนั้นการจัดการจึงต้องเกิดจากคนในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Noriko [16] พบว่า นโยบายการท่องเที่ยวมีความสำคัญและบทบาทของผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวในการกำหนดความคิดริเริ่มดำเนินการหรือการจัดหาเงินทุนตลอดจนวางแผนนโยบายการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

5. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการแตกต่างกัน เนื่องจากจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการจัดการ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนา สร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชน การเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากร และกระจายอำนาจจากตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) [17] กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อของคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการท่องเที่ยว ในลักษณะของการมีส่วนร่วมกับส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีแหล่งธรรมชาติเป็นฐาน

6. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านองค์กรชุมชน ด้านการจัดการ ด้านการเรียนรู้แตกต่างกัน เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ร่วมตัดสินใจที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำกิจกรรม ร่วมติดตามประเมินผล เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มาจากข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชน และพิจารณาาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชน และรักษาสิ่งแวดล้อม องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gerald Shortt [18] พบว่า ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนสำหรับการท่องเที่ยวของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนการท่องเที่ยวมีผลกระทบและมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสอดคล้องกับแนวคิดของพจนา สวนศรี [19] กล่าวว่า โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาที่คู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริบทสังคมไทยที่คนกับธรรมชาติมีความผูกพันใกล้ชิดกัน แนวคิดนี้จึงเน้นบทบาทของคนและชุมชนมากขึ้น

7. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในด้านการจัดการการท่องเที่ยว การติดตามและหาสาเหตุของปัญหา จึงต้องมี

การร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประชุมปรึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น และร่วมกันติดตามประเมินผลหลังจากการแก้ไขปัญหาว่าได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาถูกต้องหรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของสุริพร พงษ์พานิช [20] กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จะประสบความสำเร็จได้โดยที่ทุกคนร่วมมือกันศึกษาหาสาเหตุของปัญหาและการติดตามบำรุงรักษาในการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นให้ยั่งยืนตลอดไป

8. ชาวบ้านโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข แตกต่างกัน เนื่องจากมีการหาสาเหตุของปัญหา/อุปสรรคเพื่อดำเนินการแก้ไขให้ครอบคลุมและทั่วถึง การประเมินผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การติดตามและประเมินผล การแก้ปัญหาที่สาเหตุลดปัญหาในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การรวบรวมข้อมูลและทำการแก้ไข และทำการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว การเลือกกลยุทธ์การบำรุงรักษาส่งที่สำคัญคือการเลือกใช้ให้เหมาะกับแหล่งท่องเที่ยว นั้นซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดกลยุทธ์ในงานบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sajad Alipour Eshliki [21] พบว่า ผลกระทบของการจัดการการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นและขอบเขตของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ควรมีการปรับปรุงคุณภาพการท่องเที่ยวที่มีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคน

ในชุมชนและระดับของการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hui Wang [22] พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และทัศนคติคนในชุมชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต

9. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขแตกต่างกัน เนื่องจากการบำรุงรักษาวิผลแบบทุกคนมีส่วนร่วมปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว การบำรุงรักษาตามแผน การพัฒนาและการบำรุงรักษา ต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาตั้งแต่ขั้นตอนของการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว มีกิจกรรมอื่นควบคู่กันไปด้วย เพื่อเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นดัชนีความสำเร็จในภาพรวมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของนาชัย ทนุผล [23] กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการต่างๆ ที่สมาชิกของชุมชนได้กระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันแสดงความต้องการและความสนใจร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนของตนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของไพรัตน์ เดชะรินทร์ [24] กล่าวว่า การปรับปรุงกระบวนการบริหารการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล แหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและชุมชน การบำรุงรักษาและแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

10. ชาวบ้านโพน อำเภอคำม่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ด้านการ

หาสาเหตุของปัญหา แตกต่างกัน เนื่องจากการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การแก้ปัญหาซึ่งเป็นการนำปัญหามาแตกออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการหาสาเหตุของปัญหา แล้วจึงจัดการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น การจัดการการท่องเที่ยวจะต้องอาศัยบุคคลหลากหลายสาขาอาชีพในการร่วมคิดในการหาสาเหตุของปัญหา เพื่อพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Debono [25] กล่าวว่า การแก้ปัญหาส่วนใหญ่ต้องการมุมมองที่แตกต่างจึงจะแก้ไขได้สำเร็จ วิธีการที่จะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหา คือ การหาสาเหตุร่วมกันของคนในชุมชน ในการร่วมกันหาสาเหตุ แล้วนำกลับมารวมกลุ่มค้นหาความคิดเด่นๆ ที่เป็นหลักการทำความเข้าใจกับปัญหา วิธีการที่แตกต่างออกไป และสอดคล้องกับแนวคิดของพินิจ ลาภานานนท์ [26] กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในหาสาเหตุของปัญหา ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการการท่องเที่ยว ควรนำหลักการของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านการหาสาเหตุของปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยว ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและพึงพอใจสูงสุดในการท่องเที่ยว

2. การจัดการการท่องเที่ยว ควรนำผลการวิจัยไปเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทัศนคติและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวมีรูปแบบและวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อไป

3. การจัดการการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญและมีนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการหาข้อมูลศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการวางแผนการดำเนินงานและการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยว

4. การจัดการการท่องเที่ยว ควรมีการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันกับคนในชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเกิดความรักและห่วงแหนแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการการท่องเที่ยวของธุรกิจอื่น เพื่อสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถนำปัญหาและอุปสรรคไปวิเคราะห์หาสาเหตุและทำการปรับปรุงแก้ไขได้ตรงประเด็น ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งจังหวัด ภาพลัทธิและระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สมาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2556). *ท่องเที่ยวไทย ปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียน*. อ้างอิงจากเว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจ Monday, November 21, 2011. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2556 จาก, <http://www.thaichamber.org/scripts/detail.asp?nNEWSID=4623>
- [2] กรมประชาสัมพันธ์. (2556). *การประชุมขับเคลื่อนนโยบายสร้างรายได้การท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2556, จาก http://thainews.prd.go.th/centerweb/News/NewsDetail?NT01_NewsID=TNRP5607240010003
- [3] สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- [4] องค์การบริหารส่วนตำบลโพ. (2556). *ข้อมูลจำนวนประชากร*. 30 ตุลาคม 2556, จาก <http://www.pon.go.th>
- [5] Zikmund, W.G. (2003). *Business Research Methods*. 7th ed. California: Thomson South-Western.
- [6] บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- [7] Aaker, D. (1998). *Marketing Strategic Management*. Singapore: Wiley & Sons. Inc.
- [8] เยาวลักษณ์ ศรีสงคราม. (2550). *ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงราย สาขาเมืองเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- [9] ศุภกร ภัทรชนกุล. (2551). ปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทักษะคติ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง : กรณีศึกษา พ.ศ. 2549-2550. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 30(115-116): 178-201.
- [10] Yalçın Kuvan; and Perran Akan. (2005, October). Residents' attitudes toward general and forest-related impacts of tourism: the case of Belek, Antalya. *Tourism Management*. 26(5): 691-706.
- [11] แชน ชือคิวา. (2538). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณี อ.ไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร (ประชากรและการพัฒนา). คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [12] ณรงค์ ชูราษฎร์. (2552). *การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ร.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [13] รัตนวดี จุลพันธ์. (2547). *การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น กรณีศึกษา เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [14] อริณชยา ทับทิมทอง. (2551). *ทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ "บ้านควาย-สุพรรณบุรี"*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี: วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [15] Nicole Frey; and Richard George. (2010, October). Responsible tourism management: The missing link between business owners' attitudes and behavior in the Cape Town tourism Industry. *Tourism Management*. 31(5): 621-628.
- [16] Noriko Toyokawa. (2012). *Trajectories of Social Support in Later Life: A Longitudinal Comparison of Socioemotional Selectivity Theory with Dynamic Integration Theory*. The degree of Doctor of Philosophy in Human Development and Family Studies presented on May 18. Oregon State University.
- [17] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). *เอกสารประกอบการสัมมนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- [18] Gerald Shortt. (1994, December). Attitudes of tourism planners: implications for human resource development. *Tourism Management*. 15(6): 444-450.
- [19] พจนา สอนศรี. (2546). *เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [20] สุธีพร พงษ์พานิช. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชน บทบาทใหม่ของประชาชนกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. *Ecotourism Network Newsletter*. 54. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2555, จาก http://conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/Cgi-bin/ARTICLE/community_participate.asp

- [21] Sajad Alipour Eshliki; and Mahdi Kaboudi. (2012). Community Perception of Tourism Impacts and Their Participation in Tourism Planning: A Case Study of Ramsar, Iran. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 36: 333-341.
- [22] Hui Wang, Zhaoping Yang, Li Chen, Jingjing Yang; and Rui Li (2010, December). Minority community participation in tourism: A case of Kanas Tuva villages in Xinjiang, China. *Tourism Management*. 31(6): 759-764.
- [23] นำชัย ทนุผล. (2529). การตอบสนองต่อประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาท้องถิ่น. ใน *เอกสารงานวิจัย*. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- [24] ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- [25] Debono, E. (1971). *Lateral thinking for management*. New York: McGraw-Hill.
- [26] พินิจ ลาภธนานนท์. (2538). *การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคมในเขตเมือง ปี พ.ศ. 2537*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.